

Jsou souborem praktických návodů pro život určených lidem mocným i prostým. Sepsal je sám Karel IV. , a i na nich je vidět, jak prozíravý to byl muž a státní. Když se nad nimi zamyslíte a převedete si je do současné situace, lze v nich najít poučení i dnes. Zkuste najít jak ve svém okolí, tak ve veřejném životě či politice příklady, které odpovídají Karlovým slovům. Můžete se zamyslet, jak by Karel IV. jednal v některých konkrétních situacích dnes.

- Královskou důstojnost zdobí, když jí poslouchá lid jí podřízený. A stejně tak ji zdobí, když se král stará víc o to, jak se mají lidé, než se má on sám, protože je spjat s lidmi, jako duše je spjata s tělem.
- Jestliže král zamýšlí shromáždit poklad loupěním a nespravedlností, zamýšlí něco, co není pravda, protože takovým způsobem se poklad hromadí jen za cenu pustošení země.
- Jestliže král opomene zkoumat činy svého lidu, svých rytířů a svých nepřátel, pak jednoho dne nebude bez starosti o svou vládu.
- Jak dobře je lidu, jehož král dokáže věci jasně posoudit, umí se rozhodnout a zná, co má znát. A jak špatně je lidu, když králi něco z toho chybí.
- Když král pohrdne nějakou maličkostí z toho, o čem má pečovat, maličkost přestane být maličkostí. Podobně se u nemocného tělesná slabost rozmůže a ochromí celé tělo, pokud se jí nevyjde vstříc s lékem.
- Pokud se král nechá ošálit lichotkami nepřítelů, jeho sladkými slovy, a nepřihlédne k jeho činům, bude nepřipraven, až jej nepřítel náhle napadne. Stejně tak neunikne smrti, koho náhle a nečekaně napadne svým skokem lev.
- Pro krále je důležité vybavit syna znalostmi o tom, jak uchovat královskou moc, jak být spravedlivý k lidu a jak zvládat vlastní špatnost. Ať jej nenechá trávit mnoho času lovem nebo jiným touláním, ale naučí jej jasně se vyjadřovat a zařídí, aby se vyhýbal marnostem.
- Pro krále je důležité, aby se jeho dobrodiní projevovalo na mužích dobrých a na těch, kdo usilují o vědění. Budou se pak více snažit tyto vlastnosti pěstovat.
- Když král chce, aby někdo poskytoval nějakou službu, je pro něj důležité nejprve poznat mravy toho člověka, a jak dokáže řídit sebe, svůj dům a své blízké. Když se král dozví, že má dobré mravy, zvládá své postavení, dbá zákona a trpělivě snáší potíže, jež ho potkávají, ať potom zařídí, aby mu sloužil, pokud k němu nechová zášť.
- Víím, že ryzí přítel, jenž tě miluje, je lepší než bratr (i otec i matka), který si přeje tvou smrt, aby zdědil tvůj majetek.
- Všechno na světě dychtí po své době.
- Když někdo nedokáže zkrotnout a zklidnit se laskavou domluvou, postarej se, aby zkrotnul potupným a drsným potrestáním.
- Zdravé tělo je velké bohatství a spokojené srdce velká radost.
- Poslušnost z lásky je pevnější než poslušnost z nadvlády a strachu.
- Zkušenost s věcmi bývá příčinou cenného napomenutí a výhled na jejich konce příčinou pevné věrnosti.
- Na tomto světě je dobré a vznešené mít dobrou pověst, na onom zase nebýt trestán.
- Zdravější je mlčet, než mluvit s hlupákem a vyhledat samotu než se spolčit se zlými lidmi.

- Když je král zločinec, je lépe tomu, kdo se s ním nestýká, než tomu, kdo u něj má významné postavení.
- Lepší je člověk neplodný, než člověk s nejnepřátelivějším synem.
- Lépe je stýkat se s moudrým chudákem než s bohatým hlupákem.
- Prostřednictvím moudrosti lze dojít pokory, dobré vůle, zbožnosti a vyhnout se hříchům.
- Kdo hledá moudrost, aniž by četl a lopotil se ve snaze ji získat, nejedná správně. Kdo se domnívá, že už ji má, jen trochu nedokonalou, neví nic.
- Kdo má dluhy v díle, jimž je povinen svému Stvořiteli, má jistě v každém jiném dobrém díle dluhy mnohem větší.
- Nevěř tomu, kdo tvrdí, že zná pravdu a přitom dělá její opak.
- Děti touží po sladkostech a nepřestanou je jíst, ani když se jim bude bránit. Podobně nedokážou držet půst lidé hloupí a cítící náchylnost k tělu. Milují život, ale jen kvůli sobě. Naopak lidé moudří mají na životě rádi pouze to, že mohou konat dobro. A pak se zřikají potěšení světa, protože ta jen škodí. Mohou sice souviset s různými činnostmi a touhami, ale povahu mají podobnou.
- Jak by se mohli rovnat činy těch, kdo se snaží dosáhnout věcí užitečných a stálých, a činy těch, kdo pouze touží dosáhnout úkonů plných rozkoše? Jinými slovy: žádným způsobem se nemohou rovnat. Je velký rozdíl mezi tím, kdo se snaží poskvřnit špínou škodlivou na tomto světě i na onom, a mezi tím, kdo se odtud snaží pozvednout úmyslem stvrzeným na nebesích.

- Kdo pomíjí věci neškodné a lopotí se se škodlivými, nemá se považovat za pilného.
- Moudrý člověk snáší hořkost a útrapy jako by byly sladké jak med, protože ví, že nakonec budou neškodné.
- Jak dobré a užitečné je činit dobře těm, kdo si to zaslouží, a jak špatné a bez užitku těm, kdo nikoli. Kdo tohle dělá, mrhá svým úsilím. Kdo činí dobře těm, kteří si to nezaslouží, dopadne jako déšť na písku. Zmizí v něm beze stopy.
- Šťastný je ten, koho soumrak i svítání nalézají při práci, jež mu přísluší, a při práci... a který nepřijímá od světa nic než to, bez čeho nelze být. A koná dobro a brání zlu, dokud žije na světě.
- Člověka se nesluší posuzovat podle řečí, ale podle činů. Řeči totiž většinou projdou bez následků, zatímco po činech přichází prospěch nebo újma.
- Když se almužna předá ubožákovi, jenž ji potřebuje, je očividně prospěšná. Léčba také uzdravuje, pokud se vhodně podá nemocnému. Ovšem poskytnout almužnu nepotřebnému je jako podat nemocnému nevhodný lék.
- Kdo se drží daleko od hlupáků, drží se daleko od špíny a nechává svůj zrak i sluch, aby si od ní odpočaly.
- Ze všeho času, vymezeného pro lidský život je pěkné to, co zabírá služba Bohu konáním dobra. Prostředí je to, co zabírají nezbytnosti, jichž se nelze zříci, jako jsou jídlo, pití, spánek a léčba občasných nemocí. Špatné je, co zaberou zlé činy.

□ Jindra Svitáková

Další zajímavé informace:

Weby:

www.otecvlasti.eu

www.karlovapraha.cz

https://cs.wikipedia.org/wiki/Karel_IV.

Doporučená literatura pro děti a mládež:

Lenka Pecharová: Po stopách Karla IV.

E. Chupíková: Královské karty Karla IV. (pracovní listy)

K. Schwabiková: Karel IV. v kouzelném kukátku

J. B. Prokop: Karel IV. – tajný deník

M. Drijverová: Příběhy o Karlu IV.

Série článků o Karlu IV. byla realizována

za podpory MČ Praha 1

